Масса а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областен комитета а Грозненски горкома а, Нохч-ГІалгІай АССР-а оргкомитета а Грозненски къахьегамхой депутатий Совета а орган

Ера 20 февраль 1958 шу
№ 15 (2181)
Мах 20 кеп.

№13 йолча Ставропольски хоржамий округе гІолла РСФСР-гара СССР-а Лакхехьарча Совета Къамий Советe депутаталла кандидат вола

Петр Георгиевич Москатов

Петр Георгиевич Москатов ваьв 1894-ча шера Керчь яхача городе, болхлочун дезалашка. Приходски училищера дийша ваьнначул тІехьагІа слесара ученик а волаш кустарни мастерске болх беш хилар.

1909-ча шера из ший дезал а тІехьа Таганрог яхача городе ваха вахар. Цига болх беш хилар из котельни завода строгальщика ученик волаш а, партай мастерскешка а, хІаьта цул тІехьагІа электростанце электромонтера ученик волаш а. 1911-ча шера, электромонтера специальность Іомаяь а ваьнна, из балха эттар Таганрогски металлургически завода электроцехе.

1913-ча шера Первомайски забастовканна а демонстраценна а юкъе хиларах новкъост Москатов заводера дІа а ваьккха, шин шера Войско Донское яхача областе ваха йиш йоацаш дІавахийтар.

1915-гІа шу долалушшехьа Арме тІахьийха шофераш кийчбеча школе вахийтар из, хІаьта цул тІехьагІа шофер а ваь Къулбехьан - Малхбузен фронте вахийтар. Февральски революци хулача хана фронте вар из. Арме волча хана салташта юкъе революционни болх лелабеш а, «Окопни правда» яха газет доаржадеш а, тІом сацийтара тІехьа агитаци лелаеш а вар из, полковой комитета председателалла а хержавар из.

1917-гІа шу доладеннача хана армера городе Таганроге цІавеча новкъост Москатов П. Г. металлургически заводе болхбеш хилар. 1917-ча шера май бетта Коммунистически парте вахар.

1918-ча шера январь бетта Таганрогски завода революционни комитета член а волаш, юнкерехи казакехи Таганрог мукъайоаккхаш хилар нов. Москатов П. Г. 1918-ча ш. апрель бетта Таганрогски болхлоехи салтех-фронтовикехи вІашагІъеллача полка комиссар волаш хилар из. ТІехьагІа, партес из гІулакх тІа а дилла, Деникина белогвардейски бІуво цу хана дІалаьца хиннача територе тІа къайлагІа болх беш хилар.

1919-гІа шу йистедоаллаш ЦІеча Эскаро город Таганрог мукъаяьккхачул тІехьагІа гор. Таганрога ревкома членалла а города электростанце директоралла а, хІаьта цул тІехьагІа Балтийски завода директоралла а хьожавир из. 1922-ча шера денз партен Таганрогски комитета орготдела заведующи волаш хилар, хІаьта 1924-ча шера партен Таганрогски окружной комитета секретаралла хержар.

1926-ча шера новкъост Москатов П. Г. металлистий Союза Къилбаседа - Кавказа краян комитета председателалла хержар. 1929-ча шера партен Центральни Комитета решенех металлистий Союза ЦК-а секретаралла болхбе Москве Іовигар. 1931-ча шера транспортни машиностроенен Союза ЦК-а председателалла хержар из.

Коммунистически партен XVII-ча съезде новкъост Москатов хержар ВКП(б) ЦК-на чуйоагІаш йолча Партийни Контрола Комиссен членалла, хІаьта ВКП(б) ЦК-ана чуйоагІача Партийни Контрола Комиссен аппарате балха дІачу а вигар из. 1936-ча шера Партийни Контрола Комиссен уполномоченни волаш Казахстане а, цул тІехьагІа Дальневосточни крае а болхбеш хилар из.

1937-ча шера из хержар ВЦСПС-а секретаралла. 1940-ча шера ССР Союза СНК-о из оттавир СССР-а СНК-ана чуйоагІача къахьегама резервай Керттерча управленен начальникалла, хІаьта 1946-ча шера май бетта — ССР Союза къахьегама резервай министра заместителалла.

Новкъост Москатов П. Г. шозза хиннав СССР-а Лакхехьарча Совета депутаталла хержа. Коммунистически партен XVIII, XIX, XX съездашка ССКП Центральни ревизионни комиссена юкъе а хиржав, цун председателалла а чІоагІваьв.

ССР Союза Лакхехьарча Совета Президиумо новкъоста П. Г. Москатова шиъ Ленина ордени, ЦІеча Байракха ордени, Даьй-мехка тІема 1-ча степена ордени, Къахьегама ЦІеча Байракха ордени, йиъ медальи еннай.

№ 546 йолча Малгобекски хоржамий округера СССР-а Лакхехьарча Совета Къамий Советe депутаталла кандидат йола

Гогиева Іаддалмажита Аьсет

Гогиева Іаддалмажита Аьсет яьй 1933-ча шера Нохч-ГІалгІай АССР йоккхача Ачалкхе къахьегам безаш болча дезала юкъе.

1951-ча шера Казахски ССР-а Павлодарски областан Лазовски районерча «Победа» яхача колхозе ше къахьегаш яха йолаелар нов. Гогиева. Ха-ди даьлар, хІаьта Іаддалмажита Аьсетах колхоза божабеттархоех дикагІа йола божабеттархо хилар.

1954-ча шера Ерригсоюзан юртбоахаман выставке яхийта а хилар из, медаль а елар цунна.

1956-ча шера нов. Гогиева ший берригача гаргарча нахаца цІаера ше яьча ший юрта — Малгобекски городской районерча йоккхача Ачалкхе, хІаьта ше цІакхоаччашехьа а «Ингушский» яхача совхоза шурийтоварни ферме божа бетта балха а эттар из.

Социалистически хьисапе къамишта хьега деза хьоккхам луш бу цо болх. Доахангара дукхагІа шура яккхарна оттаьча социалистически яхье а яьнна, нов. Гогиевас ше бетташ болча хІара Іаттагара 1957-ча шера 2.680 килограмм шура а яьккха совхозе хьалхара моттиг лаьцар.

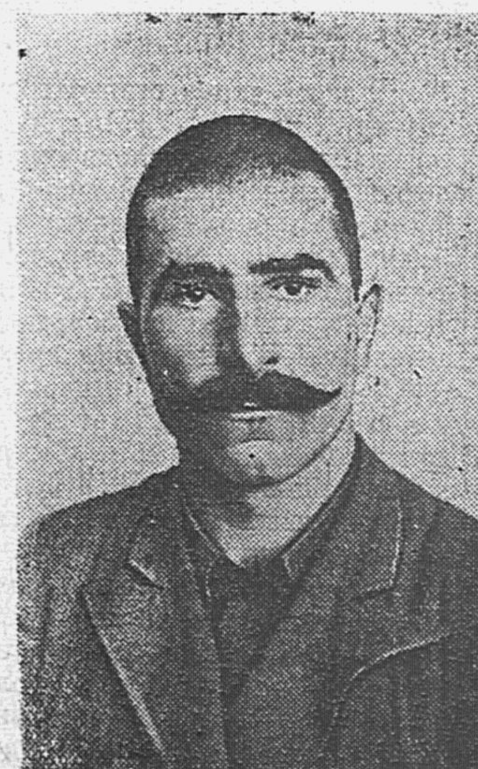
Геттара дукха шура лург йола доахан дебадара наькъаш дуккхача наха довзийташ, ше Іомадаьр, шийна хайнар берригача божабеттархошта дІахьехаш а я Іаддалмажита Аьсет.

Малгобекски городской къахьегамхой депутатий Совета депутат а йолаш, чІоагІа общественни болх лелабеш а, «Ингушский» совхоза коллективо де доаггІача тайпара сий деш а саг я парте йоаца болхло нов. Гогиева Іаддалмажита Аьсет.

«Малгобекнефтан» нефтепромыслови управленен цхьоалагІча промыслан, город МагІалбикерча, «Ингушский» совхоза, Назрановски районерча «40 лет Октября» яхача совхоза болхлоша, инженерно - технически болхлоша, гІулакхерча наха хоржамаш хилалехьа хьалха яьча шоай собранешка цхьа барт а болаш № 546 йолча Малгобекски округе гІолла СССР-а Лакхехьарча Совета Къамий Советe депутаталла яхийта кандидат оттаяьй нов. Гогиева І. Аь.

№ 545 йолча Курчалоевски хоржамий округера Къамий Советe депутаталла харжа оттаваь кандидат

Хамзатов Ахьмад

Хамзатов Ахьмад ваьв 1929 шера Нохч-ГІалгІай АССР-а Курчалоевски района Майруп яхача юрта ахархочун-бедняка дезала юкъе. Къахьега воланеннав ший пхийтта шу даьлча денз. 1944 шера из Киргизски ССР-е № 113 йолча конезаводе трактористалла болх беш хиннав. 1951 шера из тракторни бригадан бригадиралла хьожаву. Нов. Хамзатовс хьалхле лелаеш хиннача бригадо хадданза тІехкхоачашйора лаьтта ахара а ялат чуэцара а балха нормаш, лоархІаме кхойора доагама-даьттан материалаши запасни оатхалаши.

Нов. Хамзатовс цкъа мо дуккказа а яьхай Ерригсоюзни юртбоахаман выставке дакъалацара бокъо, ВСХВ зІамига дотои бронзовии медалаш а еннай цунна, хІаьта, цул совгІа, завода дирекцеси профсоюзни организацеси цкъа мо дуккказа а ахчан премеш а тийннай цунна.

1957 шера нов. Хамзатов Курчалоевски районе ваха вера. Хьалхарча деношка денз волавеннав из Курчалоевски машинно-тракторни станцен тракторни бригадан бригадиралла болх бе.

Цо хьалхле лелаеча шоллагІча бригадо Советски Союза Коммунистически партен XX съезда цІерах йолча колхоза кхашка районе эггара хьалха бокккъонца агротехнически бокъонашца чаккхдаьккхар гураьа ялат дІадер, дуккха кходир доагам. Къахьегама йоккха коталонаш яхарах цу бригада ахчан преми еннай. Бригада чІоагГІа латт района механизаторашта юкъе хьалхарча метте.

Нов. Хамзатов Курчалоевски района къахьегамхошта юкъе доаггІача бесса сий долаши лоархІаши ва. Цо хадданза лакхадоах, ший хьакъал, ше Іомаяь говзал новкъосташта дІа а тел.

Нов. Хамзатов — № 545 йолча Курчалоевски хоржамий округера Къамий Советe депутаталла харжа оттаваь кандидат ва.

Къамий Советe хоржамаш деча № 549 йолча Сунженски хоржамий округе гІолла СССР-а Лакхехьарча Совета депутаталла вахийта кандидаталла дІаязваьв

Нов. Б. С. Чадов

ССКП Сунженски райкома хьалхара секретарь нов. **Борис Сергеевич Чадов** СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла вахийта кандидат оттаваьча общественни организацей викалашца цхьана № 549 йолча Сунженски хоржамий округе гІолла СССР-а Лакхехьарча Совета Къамий Советe хоржамаш дара Окружной хоржамий комиссен заседани хилар 12 феврале.

Чадов Борис Сергеевич Къамий Советe деча хоржамех СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла вахийта кандидат оттаварах даьча протоколашка а цо ше харжийта раьза хиларах еннача заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссес оттаду: Сунженски района «Победа» яхача колхоза, Первомайски района Ленина цІерагІча колхоза колхозхой юкъарча собранешка № 549 йолча Сунженски хоржамий округе гІолла Къамий Советe деча хоржамашка баллотировка ярна СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла вахийта кандидаталла дІаязволва 1913 шера ваь, Сунженски района Орджоникидзевски станице ваха, ССКП член, ССКП Сунженски райкома хьалхара секретарь **Чадов Борис Сергеевич.**

ДІаязваьв Къамий Советe хоржамаш деча № 544 йолча Старопромысловски хоржама округе гІолла СССР-а Лакхехьарча Совета депутаталла вахийта кандидаталла

Нов. С. Е. Слесарев

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Советe хоржамаш деча № 544 йолча Страропромысловски хоржама округа Окружной хоржама комиссени СССР Лакхехьарча Совета депутаталла вахийта кандидаталла «Старогрознефта» нефтепромыслови управленен, бурув тохара конторан буровой мастер нов. Степан Егорович Слесарев оттаваьча общественни организацей викалийи цхьана йола заседани хилар 10-ча феврале.

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Советe депутаталла вахийта кандидат Слесарев Степан Егорович оттаварах долча протоколашка а цига кхадж тассийта из раьза хилара заявленега а хьажа Окружной хоржама комиссес соцам бу: «Старогрознефта» нефтепромыслови управленен бурув тохара конторани Надтеречни района Гвардейский дулха-шурий совхоза болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собранешка Къамий Советe хоржамаш дарна №544 йолча Старопромысловски хоржама округе оттаваь вола 1912 шера ваь, Грозне вахаш вола, ССКП член, «Старогрознефта» нефтепромыслови управленен бурув тохара конторан бурув детта мастер **Слесарев Степан Егорович** СССР Лакхехьарча Совета депутаталла вахийта кандидаталла дІаязве.

Къамий Советe хоржамаш деча № 546 йолча Малгабекски хоржамий округе гІолла СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла яхийта кандидаталла дІаязъяьй

Нов. Э. А. Гогиева

«Ингушский» совхоза доярка **Гогиева Іаддалмажита Аьсет** СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла яхийта кандидат оттаяьча общественни организацей викалашца цхьана № 546 йолча Малгобекски хоржамий округе гІолла СССР-а Лакхехьарча Совета Къамий Советe хоржамаш дара Окружной хоржамий комиссен заседани хилар 12 феврале.

Гогиева Іаддалмажита Аьсет Къамий Советe деча хоржамех СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла яхийта кандидат оттаярах даьча протоколашка а цо ше харжийта раьза хиларах еннача заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссес оттаду: Малгобекски района «Ингушский» яхача совхоза болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха, Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха, Ленина орден йолча «Малгобекнефта» нефтепромыслови управленен цхьоалагІча промыслан болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собранеша № 546 йолча Малгобекски хоржамий округе гІолла Къамий Советe деча хоржамашка баллотировка ярна СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла яхийта кандидаталла дІаязйойла 1933 шера яь, Малгобекски района йоккхача Ачалкхе яха, парте йоаца, «Ингушский» яхача совхоза доярка **Гогиева Іаддалмажита Аьсет.**

№ 541 йолча Ленински хоржамий округе гІолла Къамий Советe деча хоржамашка СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла вахийта кандидаталла дІеязваьв

Иван Георгиевич Гусев

«Красный молот» яхача завода слесарь **Иван Георгиевич Гусев** СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла вахийта кандидат оттаваьча общественни организацей викалашца цхьана № 541 йолча Ленински хоржамий округе гІолла СССР-а Лакхехьарча Совета Къамий Советe хоржамаш дара Окружной хоржамий комиссен заседани хилар 12 феврале.

Гусев Иван Георгиевич Къамий Советe деча хоржамех СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла вахийта кандидат оттаварах даьча протоколашка а цо ше харжийта раьза хиларах еннача заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссес оттаду: «Красный молот» заводеи НГІАССР-а совнархоза Центральни ремонтно-механически заводеи болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха юкъарча собранеша № 541 йолча Ленински хоржамий округе гІолла Къамий Советe деча хоржамашка баллотировка ярна СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла вахийта дІаязволва 1920 шера ваь, Грозне ваха, ССКП член, «Красный молот» завода слесарь **Гусев Иван Георгиевич.**

ДІаязваьв Къамий Советe хоржамаш деча № 543 йолча Орджоникидзевски хоржама округе гІолла СССР-а Лекхехьарча Советe депутаталла вахийта кандидаталла

Нов. О. А. Чахкиев

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Советe хоржамаш дарна №543 йолча Орджоникидзевски хоржама округа Окружной хоржама комиссени СССР Лакхехьарча Совета депутаталла вахийта кандидаталла ССКП Нохч-ГІалгІай обкома секретарь нов. Чахкиев Алсбика Осман оттаваьча общественни организацей викалийи цхьана йола заседани хилар 11-ча феврале.

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Советe депутаталла вахийта кандидат Чахкиев Алсбика Осман оттаварах долча протоколашка а цига кхадж тассийта из раьзахилара заявленега а хьежа Окружной хоржама комиссес соцам бу: Грозне станцени «Электромонтажконструкция» яхача треста электромеханически заводеи болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерчар юкъарча собранешка Къамий Советe хоржамаш дарна № 543 йолча Орджоникидзевски хоржама округе оттаваь вола 1913 шера ваь, Грозне вахаш вола, ССКП член, ССКП Нохч - ГІалгІай обкома секретарь Чахкиев Алсбика Осман СССР Лакхехьарча Совета депутаталла вахийта кандидаталла дІаязве.

ДІаязваьв Къамий Советe хоржамаш деча № 542 йолча Сталински хоржама округе гІолла СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла вахийта кандидаталла

Нов. А. А. Абубакаров

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Советe хоржамаш дарна № 542 йолча Сталински хоржама округа Окружной хоржама комиссени СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла вахийта кандидаталла Грозненски крекинг-завода установкан оператор Абу Абубакарович Абубакаров оттаваьча общественни организацей викалийи цхьана йола заседани хилар 11-ча феврале.

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Советe депутаталла вахийта кандидат Абубакаров Абу Абубакарович оттаварах долча протоколашка а цига кхадж тассийта из раьза хилара заявленега а хьажа Окружной хоржама комиссес соцам бу: Грозненски крекинг-завода а «Октябрьнефта» нефтепромыслови управленен транспортни управленен а болхлой, инжеперо-технически болхлой, гІулакхерча наьха собранеша оттаваь вола Абубакаров Абу Абубакарович 1908-ча шера ваь, Грозне вахаш вола, парте воаца, Грозненски крекинг завода установкан оператор, СССР Лакхехьарча Советe депутаталла вахийта кандидат, Къамий Советe хоржамаш деча № 542 йолач Сталински хоржама округе дІаязве.

ДІаязъяьй Къамий Советe хоржамаш деча № 547 йолча Наурски округе гІолла СССР-а Лакхехьарча Совета депутаталла яхийта кандидаталла

Нов. А. И. Пензурова

СССР Лакхехьарча Совета, Къамий Советe хоржамаш дара № 547 йолча Наурски хоржама округа Окружной хоржама комиссени СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла яхийта кандидат «Наурский» винсовхоза йоккхагІа йола агроном нонв. **Анна Ивановна Пензурова** оттаяьча общественни организацей викалийи цхьана йола заседани хилар 11-ча феврале.

СССР-а Лакхехьарча Совета Къамий Советe хоржамашка депутаталла кандидат яхийта Пензурова Анна Ивановна оттаярах долча протоколашка а, харжийта из раьза хиларна заявленега а хьажа, Окружной хоржама комиссес соцам бу: «Наурский» винсовхоза болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьхеи Каргалински района «Красный пахарь» яхача юртбоахама артела колхозхойи собранешка СССР Лакхехьарча Советe депутаталла яхийта кандидаталла оттаяьй **Пензурова Анна Ивановна** 1921 шера яь, Наурски района Алпатово яхача юрта яхаш йола ССКП член, «Наурский винсовхоза йоккхагІа йола агроном, Къамий Советe хоржамаш деча № 547 йолча Наурски хормажа округе кхадж тасса дІаязъе.

Къамий Советe хоржамаш деча № 550 йолча Урус-Мартановски хоржамий округе гІолла СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла вахийта кандидаталла дІаязваьв

Нов. М. Г. Гайрбеков

НГІАССР-а оргкомитета председатель нов. *Гайрбеков* **ГІайрбика Муслим** СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла вахийта кандидат оттаваьча общественни организацей викалашца цхьана № 550 йолча Урус-Мартановски хоржамий округе гІолла СССР-а Лакхехьарча Совета Къамий Советe хоржамаш дара Окружной хоржамий комиссен заседани хилар 12 феврале.

Гайрбеков ГІайрбика Муслим Къамий Советe деча хоржамех СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла вахийта кандидат оттаварах даьча протоколашка а цо ше харжийта раьза хиларах еннача заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссес оттаду: Предгорни овощаш-шура лелаеча совхоза болхлой, юрта боахаман специалистий, гІулакхерча наьха, Советски машиний-хьайбаш леладара станцен болхлой, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха, Ачхой - Мартановски района «Новосельский» яхача комсий совхоза болхлой, юрта боахаман специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собранеша № 550 йолча Урус-Мартановски хоржамий округе гІолла Къамий Советe деча хоржамашка баллотировка ярна СССР-а Лакхехьарча Советe депутаталла вахийта кандидаталла дІаязволва 1911 шера ваь, Грозне ваха, ССКП член, НГІАССР-а оргкомитета председатель вола **Гайрбеков ГІайрбика Муслим.**

ДІаязваьв № 13 йолча Къамий Совете хоржамаш деча Ставропольски хоржама округе гІолла СССР Лакхехьарча Совете депутаталла вахийта кандидаталла

Нов. П. Г. Москатов

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете хоржамаш дарна № 13 йолча Ставропольски хоржама округа Окружной хоржама комиссени СССР Лакхехьарча Совете депутатала вахийта кандидаталла ССКП Центральни ревизионни комиссен председатель нов. Петр Георгиевич Москатов оттаваьча общественни организацей викалийи цхьана йола заседани хилар 11-ча феврале Пятигорске.

СССР Лакхехьарча Совета, Къамий Совете депутаталла вахийта кандидат Москатов Петр Георгиевич оттаварах долча протоколашка а цига кхадж тассийта из раьза хилара заявленега а хьежа Окружной хоржама комиссес соцам бу: «Ставропольски», «Красный Металлист» яхача станкостроительни завода, «Малгобекнефть» нефтепромыслови управленен Ленина орден йолча 1-ча промыслан болхлошкареи инженерни-технически болхлошкареи, Дагестански АССР Шаумяна цІерагІча юртбоахаман артела а Кабардино-Балкарски АССР-а «ШоллагІа пятилетка» яхача юртбоахама артела а колхозкареи Къамий Совете хоржамаш дарна № 13 йолча Ставропольски округе гІолла дІаязваь вола 1894-ча шера ваь, Москве вахаш, Советски Союза Коммунистически партен член, ССКП Центральни ревизионни комиссен председатель вола **Москатов Петр Георгиевич** СССР Лакхехьарча Совета депутаталла вахийта кандидаталла дІаяьзве.

ДІаязваьв Къамий Совете хоржамаш деча № 548 йолча Гудермесски хоржама округе гІолла СССР-а Лакхехьарча Совета депутаталла вахийта кандидаталла

Нов. И. П. Скулков

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете хоржамаш дарна № 548 йолча Гудермесски хоржама Округа Окружной хоржама комиссени СССР Лакхехьарча Совете депутаталла вахийта кандидаталла РСФСР Министрий Совета чуйоагІача советски контрола Комиссен председатель новкъ. **Игорь Петрович Скулков** оттаваьча общественни организацей викалийи цхьана йола заседани хилар 11-ча феврале.

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла вахийта кандидат Скулков Игорь Петрович оттаварах долча протоколашка а цига кхадж тассийта из раьза хилара заявленега а хьажа Окружной хоржама комиссес соцам бу: Гудермеса локомотивни депон болхлой, инженерни-технически болхлойи, гІулакхерча наьхеи Гудермесски совхоза болхлой, юртбоахама специалисташа, гІулакхерчари, Правобережни нефтепромыслови управленен болхлойи, инженерни-технически болхлой, гІулакхерачари юкъарча собранешка Къамий Совете хоржамаш дарна № 548 йолча Гудермесски хоржама округе гІолла оттаваь вола 1913 шера ваь, Москве вахаш вола, ССКП член, РСФСР Министрий Совете чуйоагІаш йолча советски контрола Комиссен председатель **Скулков Игорь Петрович** СССР Лакхехьарча Совета депутаталла вахийта кандидаталла дІаязве.

№ 551 йолча Шалински хоржамий округе гІолла Къамий Совете деча хоржамашка СССР-а Лакхехьарча Совете депутаталла вахийта кандидаталла дІаязваьв

Нов. З. А. Гунаев

Веденски района Фрунзе цІерахча колхоза председатель **Гунаев Ахьмада Зияуди** СССР-а Лакхехьарча Совете депутаталла вахийта кандидат оттаваьча общественни организацей викалашца цхьана № 551 йолча Шалински хоржамий округе гІолла СССР-а Лакхехьарча Совета Къамий Совете хоржамаш дара Окружной хоржамий комиссен заседани хилар 12 феврале.

Гунаев Ахьамада Зияуди Къамий Совете деча хоржамех СССР-а Лакхехьарча Совете депутаталла вахийта кандидат оттаварах даьча протоколашка а цо ше харжийта раьза хиларах еннача заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссес оттаду: Веденски района Фрунзе цІерахча колхоза колхозхой Шалински района «Шалински» яхача совхоза болхлой, юрта боахаман специалистий, гІулакхерча наьха юкъарча собранеша № 551 йолча Шалински хоржамий округе гІолла Къамий Совете деча хоржамашка баллотировка ярна СССР-а Лакхехьарча Совете депутаталла вахийта кандидаталла дІаязволва 1926 шера ваь, Веденски района Гуни яхача юрта ваха, ССКП член, Фрунзе цІерахча колхоза председатель вола **Гунаев Ахьмада Зияуди.**

Юрта боахама дикагІча болхлой совещанера

Укх шера 15-ча феврале Грозне, Ленина цІерагІча Культуран цІагІа, Нохч-ГІалгІай АССР-а юрта боахама дикагІча болхлой совещани хилар. Ерригача республикан юрта боахама дикагІа бола викалаш гулбелар цига.

Совещане дакъа лоацаш яр вай республикаца социалистически яхь лелаеча Украински ССР-а Херсонски областени, Дагестанскии Къилбаседан-хІиририйи республикайи делегацеш.

Совещани хьайилачул тІехьагІа, дІадахача «1957 шера Нохч-ГІалгІай республикас баьча юрта боахаман балха лоархІамахи, юрта боахаман продукташ яхар дІахо совдаккхарна 1958 шера социалистически яхь йоаржаярахи» лаьца доклад йир ССКП Нохч-ГІалгІай Обкома секретара нов. Сагаевс.

Ший докладаца нов. Сагаевс белгалдаьхар 1957 шера хинна республикан юрта боахама организацей дика балхаш а, кхоачам боаца гІулакхаш а.

— ДІадахача шера, — аьлар нов. Сагаевс, — дика къахьийгад вай республикан юрта боахама къахьегамхоша. Ханал хьалха кхоачашъяьй хлебозаготовкай план, хІаьта планал совгІа 830 эзар пунт ялати, 530 эзар пунт гидуаргаши, 3400 центнер комсаши я паччахьалкхенна дІаенна а цунга ехка а.

ДІадахача шера республикан дуккхача колхозашкеи совхозашкеи дика хьувкъадир фийг бола ялат. Гектара тІара 100 пунтал совгІа ялат даьккхар Каргалински района «ЦІе ахархо» яхача колхозо, Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхозо, Красноармейски, Предгорни, Шалински яхача а, кхыча а совхозаша.

Колхозашкеи совхозашкеи шура яккхар 1956 шерарчул 5 эзар тонн лакхденнад.

Юккъера лаьрхІача колхозашкеи совхозашкеи шура яккхар хІара Іатта сих 2048 килограмм йолаш хиннад. 1956 шера хІара Іаттагара яьккхачул 345 килограмм дукхагІа хул из. Паччахьалкхенна дІаенна а цунга ехка а я планал совгІа 30 эзар центнер шуреи 1,2 миллион фуъи.

Дикка лакхъеннай колхозий экономика. Духхьал цхьан шера Сунженски района колхозий ахчан пайда 12 миллион сом лакхбеннаб, Грозненски района колхозий пайда 6,4 миллион сом лакхбеннаб.

Дика балхаш дечарех тарра, тІехьа юсаш а я колхозаш, совхозаш, кхыметтел бІарчча районаш.

Республике керда вІашагІъехка я 62 колхоз, 11 йоккха совхоз. Колхозашкеи совхозашкеи дика кийчъяь техника а, кхоачам болаш болхлой низ а ба.

1958 шера республикан юрта боахама организацешта хьалхашка латташ доккхий декхараш да. Царех да: республикан колхозашкеи совхозашкеи хІара гектара тІара 15 центнер яргІйолаш фийг бола ялат кхедар, цу юкъе хьажкІаш 20 центнер, гидуаргаш 10 центнер кхеяр; комсаш 80 центнер, сомаш 35—40 центнер яккхар, овощаш 120 центнер кхеяр, ялат дикагІа хьувкъийтарна бІарччача шера (Іай а аьхки а) хІара колхозе а совхозе а удобренена лаьрхІа кхо гулдар, 1958 шера колхозийи совхозийи кхашка 200 тонн кхо диллар, укх шера денз дІадувш дола фийг болча ялатеи гидуаргии фу сортовой хилийтар, хьажкІаш квадратно-гнездовой способаца дІаер.

Хьайбай продуктивность лакхъяр, — аьлар нов. Сагаевс, — лоархІамегІа дола декхар да хІанз. Из декхар кхоачашдеш вай де дезаш да, 1958 шера хІара Іаттагара йоаккха шура, шаьрача ядача колхозашка 2300 килограммал кІезигагІа йоацаш хилийтари, лоаман районий колхозашка 1125 килограммага кхоачаш хилийтари, совхозашка 2115 килограммал кІезигагІа йоацаш хилийтари, юрта боахаман лаьттай хІара 100 гектарах лаьрхІа шаьрача ядача колхозашка шура яккхар 53 центнерага кхоачадари, совхозашка 94 центнерага кхоачадари.

Дикка болх бе безаш да вай жа леладар дІахо дегІадоаладарна, къаьстта диткъа тха дола жаи царна тІера доаккха тхаи дукхагІа хилийтарна. Кхоачашдулаpгдолаш декхар да колхозашкеи совхозашкеи хІара устагІанна тІера доаккха тха 4,7 килограммага кхоачадар, юрта боахаман лаьттай 100 гектарах лаьрхІа тха даккхар колхозашка 328 килограммага кхоачадар, совхозашка 162 килограммага кхоачадар, хІара 100 жийна сих 105 Іаьхар ноаноех доахача ханага бигар, иштта кхыдараш.

Юрта боахам тоабарна эша дуккха кхыдола гІулакхаш а дийцар нов. Сагаевс.

Коммунистически партеси Советски правительствоси, юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеш, вай республикан къахьегамхоша шоашка доагІа дакъа лоацаргхиларах шеко яц, аьлар нов. Сагаевс ший доклад йистейоалаш.

Ялат дикагІа хьувкъийтара тІехьа

Гудермесски совхоза лакхехьарча агронома нов. Чагаевс, аьлар ший къамаьлаца: «ДІадахача шера паччахьалкхенна ялат дІадалара план 105 процент кхоачашъяьй тха совхозо. ХІанзалца даьхача толамаш тІа саца уйла йолаш бац тха болхлой. 1958 шера ялат хьувкъар кхы а лакхде лаьрхІад оаха, цу гІулакха аха лаьрхІа да эрий дада лаьтташ — укх шера 1000—2000 гектар а оахаш».

ССКП Ножай-Юртовски райкома секретара нов. Атиевс, аьлар:» дІадахача шера районо ерригача колхозашкеи совхозашкеи 1956 шерачул шозза дукхагІа ялат дІадийра, укх шера дуврдга соахкарчул 1017 гектар дукхагІа. Ялат дІадув моттиг шеръе лаьрхІа я район эрий дада лаьтташ ахарца. Укх шера аха лаьрхІа да царех 2000 гаргга гектар лаьтта. Цунах кхоачам хургболаш дац района ялат дІадув лаьтта, цудухьа Оргкомитето лаьрхІад тха района 3000 гаргга гектар аха мегаргдола лаьтта дала. ДІадувча ялатий фу кхоачам балла дац тхога. Цхьабакъда, лоалаха ядача районий колхозашеи Дагестански АССР-а колхозашеи дохкаргда аьннад тхога из. Оаха чІоагІа баркал оал тхоашта вежарий новкъостал де лаьрхІача лоалахошта».

Ялат хьувкъар совдаккхарах лаьца къамаьлаш дир Нохч-ГІалгІай АССР юрта боахама Управленен начальника нов. Русина, Назрановски Райисполкома председатела нов. Чапановс, «ЦІе ахархо» яхача колхоза парторганизацен секретара нов. Юрьевс, иштта кхыбараша.

Совещанес къоабал а даь тІаийцар цу балха де дезаш дола хоаддаме декхараш.

Шура яккхар лакхдара тІехьа

Гвардейски совхоза 2-ча отделенен доярка йолча нов. Ильясовас аьлар: «аз лелабеш 18 етт ба. 1957 шера хІара Іаттагара 2540 килограмм шура яьккхай аз, планах 2000 килограмм йоагІача.

1958 шера хІара Іаттагара 2700 килограмм шура яккха аьнна, декхар тІаийцад аз. Из декхар кхоачашде дош лу аз».

Доярка йолча нов. Идигавас аьлар: «Лермонтовский» совхоза 4-ча отделене болх беш я со. 13 етт ба сога. Царех хІаранегара 2830 килограмм шура яьккхай аз. Укх 1958 шера хІара Іаттагара 3200 килограмм шура яккха декхар тІа а эц аз».

Каргалински района «ЦІе ахархо» яхача колхоза доярка йолча нов. Нагумановас ший къамаьлаца аьлар: «аз 1957 шера хІара Іаттагара 3000 килограмм шура яккха аьнна, дош деннадар, из дош тІехкхоачашдир аз 3099 килограмм шура а яьккха. Укх шера 3500 литр шура хІара Іаттагара яккха тІаийцад аз, из кхоачашдергдолаш а я со».

Нов. Нагуманова колхозникашта а, района къахьегамхошта а юкъе дика сий долаш болхло я. «ЦІе ахархо» яхача колхоза колхозникаша шоай собране НГІАССР Лакхехьарча Совете депутаталла кандидат оттаяьй из.

Назрановски райисполкома председатела нов. Чапановс ший къамаьлаца аьлар: «40 лет Октября» яхача совхоза Долакха-юртарча отделене доярка я, дукха ха йоаццаш Казахстанера цІаена нов. Даурбекова Шарипат.

Дикача балхаца хьокхам луш я из совхоза къахьегамхошта. Совхоза а района а къахьегамхоша Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совете депутаталла кандидат оттаяьй из».

Колхозийи совхозийи дуккхача викалаша къамаьлаш дир шоай дика балхаш а, кхоачам боаца хІамаш а дувцаш.

Дулхи тхаи дукхагІа хилийтара тІехьа

Докладал тІехьагІа ше къамаьл деш, Шелковски района 6-ча племовцесовхоза болхлочо нов. Затонас аьлар: «партен XX съездо доккха декхараш оттадаьд вайна хьалхашка. Уж декхараш да, вай мехка халкъа боахам лакхбар, цунца да хьайбай продуктивность совъяккхар а. Тха совхоза коллективо 1957 шера дика къахьегама толамаш даьхад. Паччахьалкхенна тха дІадалара план 105 процент кхоачашъяьй оаха, хІара 100 жийна сих 105 Іаьхар кхебаьб. ВоккхагІча жа Іуно нов. Манаковс хІара 100 жийна сих 132 Іаьхар кхебир, Усманбековс—128, Яндургаевс—127 Іаьхар кхебир. Уж толамаш доккхий деце а, хІара устагІанна тІера 6,8 килограмм тха даьккхад цар а, царех тарра кхыча а, дикагІа болча болхлоша.

1958 шера совхоза коллективо лаьрхІад, — аьлар нов. Затонас дІахо, — паччахьалкхенна 200 тонн тха, 300 тонн дулх дІадала, хІара устагІанна тІера 7,5 килограмм тха даккха, хІара 100 жийна сих 135 Іаьхар ноаноех къоастадеча ханага бига. Уж декхараш тхога кхоачашдулургда».

Жа леладарах лаьца къамаьлаш дир нов. Герасименкос, нов. Юрьевс, кхыбараша.

Хьакхарч лелаяро дуккха дулх хулийт

— Дулх дукхагІа хилийтарна эггара лоархІамегІа дола хьайбаш хьакхарч я,— аьлар «Ингушский» совхоза хьакхарчий ферман заведующес нов. Кузиговс. — Тхога, нохчашкеи гІалгІашкеи, кхыча къамашка санна кхоабалугьа хьакхарч. Оаха кхоаб хьакхарч хІанз доаханнеи женеи ниисса. Хьакхарч лелаяро дулха план кхоачашъярна чІоагІа новкъостал ду. Цул сихагІа а пайданагІа а дегІ дахьаш хьайба цхьаккха а дац.

1958 шера паччахьалкхенна 500 тоннал кІезигагІа доацаш хьакхий дулх дІадалеи хІара яхкаш йолча хьакхий сих 22 хурск кхееи лаьрхІад оаха. Оаха лелабе лаьрхІа къовсам ба, хІара яхкача хьакхо лу дулх 1,5—2 тонн хилийта. Оаха социалистически яхье ех республикан еррига а хьакхарчий фермаш.

Хьакхарч лелаярах лаьца къамаьлаш дир н. н. Ломакинеи (щурий-овощай совхоз), нов. Махитаровси (Шалински совхоз «Джалка»), кхыбарашеи.

Нов. Русина ший къамаьлаца бийцар хьакхарч лелаеш балхаш деш бола нохчийи гІалгІайи.

— Надтеречни совхозе свинаркаш ба,— аьлар цс,— нохчий къона мехкарий Зимаева Тамареи, Шовхалова Зинеи. Н.н. Зимаеваси Шовхаловаси лелаеча хьакхарчашта хІара шин кІиранна 3—4 килограмм дулха тІакхет.

Дулхи хьайбай продукташи совъяхарах лаьца а, коатІара оалхазараш дулх дукхагІа хилийтарна боккха лоархІам болаш хиларах лаьца а къамаьлаш дир совещане массехк саго.

Совещане хиннараша къоабалдир ССКП ЦК-аси СССР Министрий Советои юрта боахама къахьегамхошка даь кхайкарал. Из кхайкарал кхоачашдарна эшаш да дулх дукхагІа даккхар. Цу гІулакха хьакхарч лелае езаш хилар лаьрхІар совещанес. Щура яккхар совдаккхарна а, жа леладари тха даккхари совдаккхарна а пайдане хургдола дуккха гІулакхаши, цул совгІа юрта боахама механизмехи кадрехи дола гІулакхаши а дийцар совещане.

Совещане вІашагІкхийттарашка а, царга гІолла республикан берригача юрта боахама къахьегамхошка а моаршал делар совещане баьхка хиннача Херсонски областен а, Къилбаседан-ХІирийи, Дагестанскии республикай а викалаша. Цар дийцар шоай балха толамаш а, шоай юрта боахама организацеша дІахо де лаьрхІа хІамаш а.

Совещане вІашагІкхийттараша а, вайца социалистически яхь лелаеча, вошал долча республикай викалаша а цхьа барт болаш къоабалдир шоашта юкъера социалистически яхь дІахо а лелаергйолаш йаьхъяр.

Совещани йистейоалаш, де дезаш дола дуккха а гІулакхаш белгалдоахаш къамаьл дир ССКП Нохч-ГІалгІай Обкома хьалхарча секретара нов. Яковлес.

Совещане къоабал а даь тІаийцар 1958 шера дола, республикан юрта боахама организацей социалистически декхараш.

Республикан юрта боахама дикагІа болча болхлошта партен Нохч-ГІалгІай Обкомеи Оргкомитетеи соцамах сий дола грамоташ а дика совгІаташ а делар.

Совещани йистеяьнначул тІехьагІа Нохч - ГІалгІай паччахьалкхен иллеи халхареи ансамбла коллектив а, филармонен артисташ а юкъе болаш доккха концерт хилар.

З. ДАУРБЕКОВ.

МагІалбика юрта боахама къахьегамхоша лу·жоп

Кхоачалургбоацаш творчески низ болаш 1958-ча ш. ера вай Даьхе. Советски халкъаша коммунистически гІирс хьалбарна тІехдика коталонаш яхара шу хургда 1958-гІа шу. Вай советски нах тешаш ба шоай кхоанарча денах, вай дегаш ураувттаду Советски Союза Коммунистически партес чакхъяха оттаяьча йоккхийча планаша.

Дукха ха йоацаш хилар Малгобеке, юрта боахама хьалхале лелаерий городской совещани. Цу совещане дийцар ССКП ЦК-си СССР Министрий Советои даь Кхайкарал, дІадахача шера баьча балха итогаш йир, хІаьта 1958-ча шера социалистически декхараш тІа а ийцар.

ТІаийца декхараш дизза кхоачашдулаpгдолаш да, цхьабакъда юрташка политическии организаторскии болх дикка айбар партийнии боахамеи организацешкара дІадех цо. ДІадахача шерарча итогашеи хьалха латтарий балхан баьча земои хьахьокх, юрта боахама производстван продукташ дукхагІа яхарна еррига торонаш йолга.

ССКП ЦК-си СССР Министрий Советои берригача юрта боахама болхлошка баь соцам бувцаш, колхозийи совхозийи кхай къахьегамхоша шоай торонашка хьажа а хьажа лакхара социалистическии декхараш тІа а ийцар республикан Наьсарен районацеи Украинан Херсонски областан Голопристански районацеи социалистически яхь лелаелга а оттадир.

МалагІа да уж декхараши уж кхоачашдара наькъаши?

Укх шера дерриг дІадийнача фийг болча ялатех, хІара гектара тІера 15 центнер ялат доаккхилга лаьрхІад. Валови ялат даккхар 30 процент айлургда.

Из декхар кхоачашдарна дерриг дІадувча ялатех 97 процент дикача фух дола ялат дІадийна болх бергба. Кхашка 1120 тонна кхо а кхыйола лаьтта тоаду хІамаш а йохкаргья, 2200 гектар гурахьа дІадийна ялат авиацен новкъостленца минеральни молхаш теха хургда. Ка болча ялатий культурай 75 процент раздельни чуэца лаьрхІа да. Ялат чуэцара шин шерарча балха тІа баьккхача земо хьахьокх из гІулакх дика толам болаш хилар. 1957-ча шера раздельни ялат чуэцарахи ялат хьакхара ханаш кІезигьярахи 50 эзар пунт ялат совгІа даьккхар оаха. Цунца цхьана хьадоалаш дола ча а гІадам а диках хьоанал йоаллаш хилар, ялат цІендарнеи докъадарнеи дІадодар дикка кІезигделар. Уж гІулакхаш чакхдахаро йишхулийтайргья ялат хьувкъар, валови ялат чуэцар айде, паччахьалкхенна дІалуш дола ялат дизза дІадала, доаханна эша концентрированни доакъар дизза Іалашде.

Района боахама валови товарни продукци айярна, городе баха нах эшача продукташца дикагІа Іалашбарна, хІаьта иштта цІа баьхка нохч-гІалгІай къамах бола нах балхаца Іалашбарна, юрта боахам дІахо айбарна къаьстта гІулакхаш чакхдаха лаьрхІа да. Цу даькъе, «Ингушски» совхозо укх шера дІае лаьрхІад шекар доаккха свекла.

Укх шера 300 гектар дІаюврrгья свекла, цунца из культура лелаярна балха тІа зем а баьккха 1960-ча шера из дІаер 1000—1200 гектарага кхоачаде.

Йокха уйла тІаяхийтай сомийи комсийи бешамаш дІаерна. ДІадахача шера гурахьа дІаегІай 60 гектар комсийи сомийи бешамаш, хІаьта 1958-ча шера 175 гектар сомий бешамаши 120 гектар комсий бешамаши йогІа лаьрхІад. 1958-ча шера сомаши комсаши дІайийна бешамаш 1200 гектарага кхоачаргья.

ДІае комсий гаьнаш йолаш я, хІанз Іалашъе езаш я сомий гаьнаш. Цу гІулакха тха районa вежарий новкъостал ду Арменен Вединскийи Арташатскийи районаша а иштта армянский паччахьалкхен плодо-питомнико а.

Комсийи сомийи бешамаш лелаярна кадраш кийчъе а лаьрхІад районе. ХІаьта, оаха лоархІаш да, цу гІулакха ерригача республиканна кадраш кийчъярна юрта боахама управленес, Наурски района комсий цхьан совхозе шера йола курсаш вІашагІтохар бакъахьа хила мегар аьнна.

Оаха тІаийцача декхараштa юкъе дикка йоаккха моттиг лоац доаханна эша гІожеи мошеи доакъар Іалашдаро. Шерлургдолаш да кхей тайпара йола баьцаш дІаер, дІахо даьгІенаш дукхагІа шеръяр. ДІаяхача хана санна хІанз а дукхагІа дІаюргья хьажкІаш. Царца мошача доакъарийна 40 гектар, силос 1100 гектар, Іалашдергда 20 эзар тоннал кІезигах йоацаш силос йолл, е хІара Іатта 10 тонна, цхьан устагІанна 2 центнери яхкаргйолча хьакхийна 2 тоннеи хургйолаш. Дикка шердергда доаханна хьакха корнеплодаши кхы хІамаши дІаер.

Доахан дебадара гІулакха лакхара декхараш тІаийцад. Белгалдаь да укх шера доахана дукхал 11 процент айде, цу даькъе детта доахан — 28 процент, хьакхарч — 20 процент, жа — 23 процент, оалхазараш — 155 процент дукхагІа хилийта. Доахан леладеча болхлоша декхар тІаийцад фермашка дикача фух дола доахан дебадарна.

Укх шера тІаийцача декхараштa юкъе, дикка моттиг лоац доаханна производстван продукци айяра гІулакхо. Валови шура яккхар цкъаи ахаззеи айлургда, дулх даккхар цкъаи ахаззеи гаргга, фуаш шозза дукхагІа, тха даккхар—20 процент.

Шура яккхар айлургда, доахан 28 процент дукхагІа дегІадоаладарца, хІаьта хІара Іаттагара шура яккхар 500 килограмм гаргга айлургда, цунца хІара Іаттагара 2400 килограмм шура йоаккхаргья.

Шу доладеннача деношка денз чІоагІа социалистически яхь яьржар шурий-товарни фермай болхлошта юкъе. Январь бетта хьалхара моттиг лаьцай къонача дояркаша Анисимовас, хІара Іаттагара 274 килограмм шура яккхай цо, хІара Іаттагара 249 килограмм шура яьккхай Темниковас, къонача божабеттархочо комсомольца Николай Свинуховс хІара Іаттагара 214 килограмм шура яьккхар, цунца соахка шура яккхарна хьалха лаьттача Н. Кампанейцевал хьалха ваьлар из. Цу бетта шоай балха декхараш кхоачашдир дояркаша н.н. Пастушенкос, Умахановас, Павленкос, Понастовас, Ефимовас, Гагиевас, Галаевас, иштта кхычар а.

Шура яккхар кхы а лакхагІа хила йиш яр доахан лепгІа леладича. Де дезаш дар, ший хан-ханнахьа доахан кхабар, царна силос, кхыдола доакъар хьокхар да. ДІахо айде деза шурий хьонал дукхагІа хилийтар.

Дулх даккхар айдарна дола лакхара декхараш кхоачашдарна колхозаша а совхозаша кхоачашде хаьдда гІулакхаш оттадаьд. Укх шера кхаьба кийчъергьйолаш я 4150 хьакха, соахкарчул шозза дукхагІа. Метенцевс, Кузьговс, Бельтоевс хьалхале лелаеча фермашка дика лел хьакхарч дегІаахара болх. Дика лакхлу хьакхарч хІара дийнахь дегІаахар, цар дозал айдалар. Ялатийца кхоабаш хиларах безлу хьакхийдулха мах. ДІахо фермашта юхе болакаш дІае лаьрхІа да иштта кхы дай дола доакъар хьокхаш болх бергба. Цунах шозза кІезигагІа хургба хьакхий дулха мах.

Района боахамашка укх шерачухь доахани жаи кхабарна уж къаьстача Іулашка вІашагІдетташ, цар дулх дика хилар лакхдеш болх бергба.

Оалхазараш леладелга а дикка лакхлургдолаш да. Фауш дахар шозза айлургда. ХІара яхкача котамгара 105 фуъ гулде лаьрхІад.

Исхалеш ду тха доаккха жа леладар, чІоагІа пайда болаш а дукха хІама дІадаха ца дезаш а да тха районе. «Кавказ» яхача колхозо 1957-ча шера хІара устагІан тІара 5,6 килограмм тха даьккхад, ферма 2 миллион совгІа пайда белар, 100 гектар юрта боахама лаьттанга диллача 342 килограмм даьккхад. Жа леладераша декхар тІаийцад укх шера жа 23 процент дукхагІа дебадарна, хІара устгІанна тІера 4,4 килограмм тха даккхар. Кхы а лакхара декхараш тІаийцад «Кавказ» яхача колхоза жа леладераша.

1958-ча шера чакхдаха оттадаьча декхараша йиш хулийтаргья 100 гектар юрта боахама лаьттанга диллача 500 центнер шура, 23,5 центнер дулх, 300 килограмм тха, хІаьта 100 гектар фийг болча ялатийга диллача 13300 фуъ гулда.

Доахан леладу кхийш хьалдарна а царна механизаци ярна а боаккха болх чакхбаккха лаьрхІад, иштта хьалдергда детта доахан чудоахкаде 4 кхий, 3 свинарник, яхка хьакхарч лелае 5 площадка, 4 оалхазараш леладу моттиг, Іаьсий леладу 3 моттиг.

10 ферме хьадергда фецара наькъаш, 9 ферма электрификаци ергьйолаш я, шин МТФ автопоилкаш хургья, «Кавказ» яхача колхозеи «Ингушски» совхозеи электричестваца доахан детта плащадкаш ергья.

Уж лакхара декхараш кхоачашдар Іалашдарна юрташкарча парторгнизацеша политически а организаторски а болх дикка лакхбар эш, керттера уйла хьалха латтача наьхеи хьалха латтача колхозий, совхозий, МТС, бригадай хьокхам берригача наха юкъе шерра дІаборжабарна тІа а йохийташ. Масайолча хана хьожаш хила деза социалистически яхь дика лелаш а шерра наха йовзаш а хургьйолаш, вІаший социалистически яхь лелаераша массайолча хана а шоайла из кхоачашъяра леламга хьожаргболаш а цар шоайла новкъостал дергдолаш а.

ХІанз хьатІа хулача дерригача халкъа цІайга,—СССР-а а НГІАССР-а а Лакхехьарча Советашка хоржамаш дарга юрта къахьегамхой дикача хьокхамашца тІабоагІаргба шоаш лелаеча социалистически яхьа юкъе дика гІулакхаш гойташ. ДІахо юрта-боахама производство айяр Іалашдеш, 1958-ча шера бІаьстанга дахка дезача коталонашца тІадахкар Іалашдарца.

И. АВАНЕСОВ,
ССКП Малгобекски горкома секретарь.

Доккхийча балха толамашца духьал болх къахьегамхой СССР-а а Нохч-ГIалгIай АССР-а а Лакхехьара Советаш хоржача денна

Хоржамашта кийчлуча деношка

СССР-ен НГIАССР-ен Лакхехьарча Советашка хоржамаш дарна кийчо еча деношка дог айденна къахьег Грозненски района къахьегамхоша. Массанахьа шерагIа яьржай социалистически яхь. Цу яхьа инициатораш хинна дIаэттаб Правобережни нефтепромыслово управлении нефтяникаш: 16 марта пачхьалкхенна планал совгIа 250 тонн продукци яла дош деннад цар.

Нефтяникаша шоай дош толаме кхоачашду. ТIехдика болх беш ва хIанз къаьнагIа вола нефтяник мехкдаьтта даккхара оператор Андрей Иванович Лунгу. Шоай нормаш тIехкхоачашъю оператора А. Панченкоси оператора помощник волча Докаев Султанеи.

ВIалла дукха ха яц Дебиров Iарби промысле вена. Хьаьнала а дика а беча балхаца белгалваьннав Iарби хьалхарча деношка денз. ХIанз из оператора помощник ва.

ЛоархIаме айеннай балха овсарал района дикагIа йолча предприяте — Ермоловски деревообделочни комбинате. ЦхьайолчаIа цехаша 1,5-за дукагIа арахец продукци. Укх деношка рамщикаша нн. Гудюкен Грабиковен, хIаьта цар помощникаша н.н. Ихаев Iаьласи Галаев Iаьнсеи хаддаьна тIехкхоачашъю шоай нормаш.

ГАРАСЮК А.

Дика чулоацам бола беседаш

Старопромысловски районе культуран ШагIарча агитпункте шерлуш латт СССР-ен Нохч-ГIалгIай АССР-ен Лакхехьарча Советашка хоржамаш дарна хьалхарча деношка наха юкъера кхетама болх. Укхаза дика чулоацам болаш беседаш, лекцеш, доклада ю.

Дукха ха йоацаш цига хоржамхошта къамаьлаш дир къахьегамхой депутатий эгара хьалхарча депутаташа, гражданин тIема дакъалаьцархоша. Из сайре сакъердаме чакхъялар.

Докладаш, лекцеш, беседаш яьлча кинофильмаш хьокх.

Хьинаре болх беш ба агитатораш н. н. Степатник, Тупицын, Афонькина иштта кхыбараш.

С. ВОРОНИН.

ВЛКСМ Малгобекски горкома пленума тIара

Укх деношка ВЛКСМ Малгобекски горкома пленум хилар.

Пленуме бийцар ВЛКСМ ЦК бархIлагIча пленума соцам. Докладчико а пренеех къамаьл дьараша а белгалдьхар пионерски организацей болх тоабара накъаш.

Пленумо дийцача дешаех боагIаш бола соцам а бир, деза декхараш а оттадир.

С. МАМИЛОВ,
ВЛКСМ Малгобекски горкома секретарь.

Дика болх бу агитколлектив

Тхона гуча хана СССР-ен Нохч-ГIалгIай АССР-ен Лакхехьарча Советашка хоржамаш дарна хоржама участок йолча агитпункте «МагIалбик тахан» яха стенд вIаштIехьайоаккхаш воаллаш вар Андрей Михайлович Бушев.

Iалаьмате дика кийчъяь я цигара агитпункт, цIеношка кIувсаш, дукхха зизаш, пенаш тIа партен а правительствон а хьалхле лелаерий портреташ, стендаш, диаграммаш, йоакхо еш кийчъяь агитатора уголок, справкаш тела столаш да — укхаза харжархочоа еза справка лу, керда хоамаш довзийт, сакъердаме шийх ха дIаяхьа мел эшар да агитпункте.

— Ер дерригa а тха агитатораша даьд, — йоах нов. Бушевс. — Тхо харжархой болча ихе Iац, оаха укхаза а бу боккха болх. Нах раьза болаш боагIа агитпункте — IамаьбуЖ.

Из болх иштта дика лелар да агитатораша шоай болх политически йоккха кампани йолча хана баь ца Iеш массайолча хана ца хаддаш лелабеш. Иштта порядок оттаьй Андрей Михайловичас — белгалдаьча деношка из а цун новкъостий а диззача шера цадаьлдаш къахьегамхошца къамаьл деш, агитационни болх лелабеш ба.

— ХIама ха гIерташ ба тха нах—йоах Бушевс,—оаха агитмассови болх лелабечара къаюкъера а чура а гIулакхаш, города промышленни предприятий производственни планаш кхоачаш мишта ю, совхозий а колхоза а толамаш довза беза болаш ба.

Оаха къамаьл деш ладувгIаш хиннача агитпунктан дикагIа болча агитатораша телефониста Богоявленный Сергейс, шофера Товчигречко Ильяс, МагIалбика горисполкома болхлочо Сорока Анастасияс а кхычар а бувц шоай болх.

Сел дика коллектив цIаьхха хьахиннаяц. Тхона юкъе бар наг-нагахь мара наха юкъе болх ца беш бараш а. Цхьабакъда, дукхагIа бараш дика нах ба, шоашта тIадилла партийни декхар безамца, цIенча дег тIара кхоачашдеш.

— Агитаторо, — йоах Товчигречкос, — агитаци къамьлаца яь ца Iеш, ше лелаеча гIулакхашца а е эза. Сона хетачох дикагIа йола агитаци агитаторо ше хьокхам балар да. Наха агитаторо бу дика болх бIаргабайча, цар а лоац гIулакха юкъе дакъа.

— Цкъа ялат чуэцаш совхоза новкъостал де лаьрхIар оаха. Къамаьл дича хьалхагIа кIезига нах мара бахканзар. Агитатораша шоаш беш бола болх царна бIаргабайча, из шоай лоалахошка дIадийцар, тIаккха уж а баьхкар балха; цу тайпара болх барца 10 гектар тIара хьажкIаш чуийцар.

ЧIоагIа лоархIам болаш да хувца ца хувцаш агитатор цхьан участке болх беш хилар. Из массаза а цхьанахьа хилча нах дикагIа бовз цунна, хIаьта из наха а вовз, цудухьа дикагIа лел болх.

Дукха балхаш да хIанз нов. Бушевс хьадхле лелаеча агитколлективо де дезаш. СССР-а а Нохч-ГIалгIай АССР-а а Лакхехьарча Советашка хоржамаш де кийчлуча деношка шоашта хьалхашка латта сийлен декхараш толамца кхоачашдеш я из агитколлектив.

Укх деношка цига хиннача ССКП ЦК-арча болхлоша дика хиларца белгалйир, нов. Бушевс хьалхле лелаю агитпункт.

П. ГАГИЕВ.

Машиннаькъа локомотивни депо

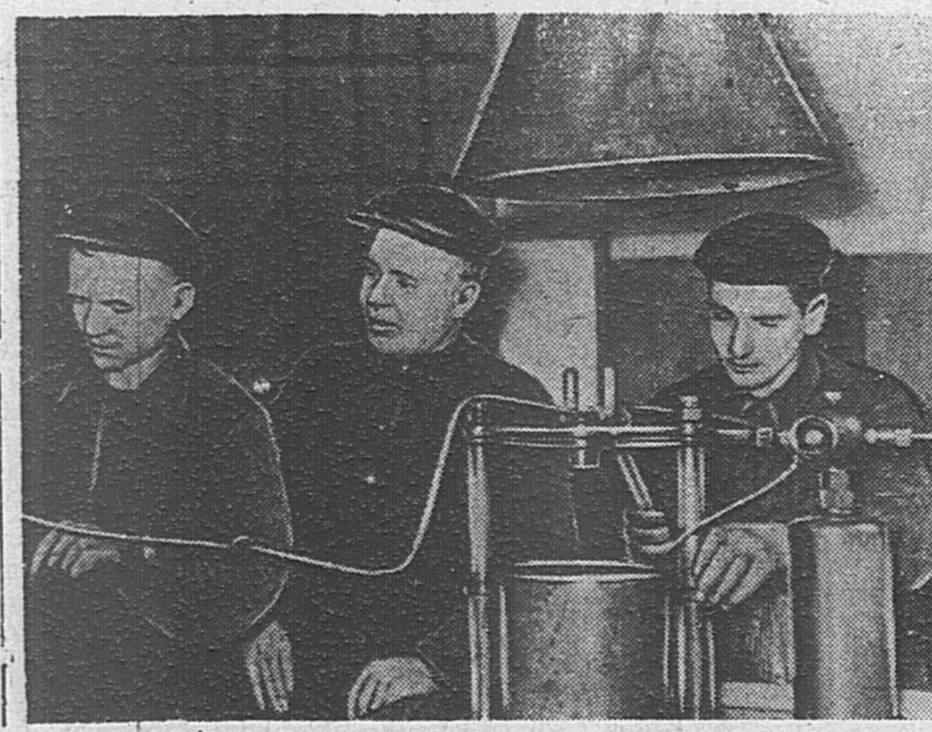
Грозней машиннаькъа станцен локомотивни депо коллективо хоржамашта хьалхарча социалистически яхье доккхий балха толамаш даьхад.

ТЕПЛОВОЗИЙ ЦЕХ

Къаьста белгалъьннай «тепловозашта ремонт еча цеха коллектив. Тепловозий цеха коллективо январь беттарча планах, цхьан тепловоза йоккха ремонти, 4 тепловоза зIамагIа, хан-ханахьа йола ремонти е езар. Из план 150 процент кхоачашйир цар.

Тепловозашта ремонт еча цеха мастеро нов. Савицкий Василий Парфиревичен электроходовн часта мастер волча нов. Варела Алексей Николаевичен йоах: «СССР-ен НГIАССР-ен лакхехьарча Советий хоржамий сийна тха коллективо тIаийца социалистически декхараш дар: 1-ча квартала хьалхарчаъ планал совгIа цхьан тепловоза йоккха ремонт е, 2500 сома пачхьалкхен рузкъа кходе, 6 рационализаторий предложени юкъе йоалае, аьнна. Уж деррига а декхараш хIанз кхоачащдаь яьннай коллектив.

Тха цехе дика балхаш деш а, шоашка дIабенна болх тешаме ханал хьалхен кхоачашбеш а ба слесараш н. н. Н. Проценко, В. Приоров, Г. Линцов, З. Шовхалов, А. Бондаренко, кхыбараш. Царех хIаране дийнахь бола балха боарам 120 — 150 процент кхоачашбу».

ПАРОВОЗИЙ ЦЕХ

Локомотивни депо йоккхагIа йолчарех я паровозий цех. Барт тайна дика къахьегаш я цу цеха коллектив. Январь беттар паровозашта, промывочни ремонт яра план 102 проценти подъемочни ремонт яра план 114 проценти кхоачашйир коллективо.

СССР-ен НГIАССР-ен Лакхехьарча Советий хоржамий сийна яьржача социалистически яхье шоашкара дика балха хьокхамаш гойташ балха боарам 110 процент кхоачаш а беш къахьегаш ба: цеха слесараш н. н. Скоморохов Ф., Мизаев А., Баев Е., Васильченко А. Воронков И. кхыбараш.

Цу толамех тарра кхоачам боаца хIамаш а да депо балхаца.

Депо, эшаш йолча запасни частей комплектех, накъьа, управленес Iалаш ца яр бахьан долаш паровозаш ремонта лоаттаду график телхаю. Из Iалаш да аьлча Орджоникидзевски машиннаькъа управленен юкъера лелаераша терко ца елга да.

Паровозашта ремонтерий коллектив СССР-ен НГIАССР-ен Лакхехьарча Советий хоржамий сийна дика производственни совгIаташ кийчдеш, 1-ча квартала план ханал хьалха кхоачашъе лерхIаш я.

Поездаш кхувла отдел

Поездаш кхувлача коллективо январь бетта 500 тонна гаргга доагам кходьд. Еза-йоккха поездаш кхувлача тепловозий паровозийн машинисташа 200-нел совгIа еза-йоккха поезд йигай, шоай боарамал совгIа 144 эзар тонна гаргга груз дIа-юха а йихьай.

Царех ба: коллективе шоайх «машинист тяжеловестник» яха цIераш техка бола н. н. Форис Владимир, Сергиенко Михаил, Гончар Дмитрий, Котляр, кхыбараш. Царех хIара тяжеловеснико дIаоягаш йола поезд цхьа эзар тонн гаргга груз боарамал тIех йолаш хул. Масала: Форис Владимира йигача ялх поездаца 5700 тонн груз боарамал тIех я.

Поздаш кхувларий коллектива юкъе доагам кходара болча къовсама керте латт коллективе шоайх «доагам кходара мастераш» аьнна цIераш техка бола машинисташ: н. н. Баринов А. Трискиба Н., Серженко М., Руденко А., кхыбараш. Царех хIаране 8—9 тонн гаргга доагам кходьд январь бетта. Масала йов. Бариновс 9,6 тонна доагам кходьд.

Балха тIа шоаш доаха доккхий толамаш хIанз хулача СССР-ен НГIАССР-ен Лакхехьарча Советий хоржамий сийна, бай сийлахь йоккхача Даьхенна совгIата доахаш я депо коллектив.

Н. Волчатников
Х. Хасанов.

Сурташ тIа:

1. Тепловозий цеха слесараш (аьрдехьара) А. Бондаренко, А. Проценко, З. Шовхалов тепловозий форсункашта тохкам беча аппаратура тIа болх беш боахк.
2. Паровозий цехера слесарь Мизаев, Алдан паровоза сальника фланец чIоагIъеш-воал.
3. Паровозий цеха слесарь Воронков верстака тIа болх беш воал.

И. Плиева сурташ.

Ачалкхера дарбан хий доаккха завод ший декхараш кхоачашдеш я

Коммунистически партен хьалхенца беррагча советски мехка а Нохч-ГIалгIай АССР-а а промышленности юртбоахамен доккхийча толамашца социализмангара коммунизмага бодаш латт.

Цу боккхача балха юкъе, шийна доагIа дакъа лоацаш я, Ачалкхера адамий дегIамашта дукха дарбаш деш дола хий доаккха завод.

ДIадахача 1957 шера планах 600 эзара шуша хий дала дезача мете, цу заводо 920 эзар шуша дика хий а деннад, ший план 153% кхоачаш а яьй, дIадаха шера план ханаца лаьрхIа хиначул 27% чухьнахьа а баькхаб.

Доккхийча толамашца 1957 шерара план иштта дика кхоачашъелга вIаштIехьа даьннад, Малгобекски коммунистически партен горкомо, къаьстта цун хьалхарча секретара новкъ. Аванесовс, завода дика доал а новкъостал а дарах, завода керте латтача цун директора новкъ. Маршани М. а, технорука новкъ. Мальсагов А., кхыбараш а завода балха юкъе социалистически яхь а лоаттаеш, болхлошта хьехам а беш, цара эшача хIаманна дика новкъостал а деш болх дика вIашагIболлар бахьан долаш.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революцен 40 шу дузача хана а 150,8 процент кхоачабаь хиннаб заводо ший болх. Цу дийнахьа, завода керте латтараша, болх тIехдика баьча 23 болхлочоа ахчен совгIаташи деннад 200 сом, 300 сом, 400 сом а душ, 7 болхлочоа почетни грамоташ еннай, 7 болхлочоа приказаца баркал аьннад.

Цу тIехдика болх баьча болхлошта юкъе ба: браковщица Бокова Люба — ший балха норма 200 процент кхоачашъеш йола, укупорщица Казимирова Тая — ший балха норма 180 процент кхоачашъеш йола, завода механик Ужахов Хьамид — ший балха норма 170 процент кхоачашъеш вола, наливщица Акбиева Шапиат — ший балха норма 175 процент кхоачашъеш йола, грузчик Эсмурзиев Хьусен — балха норма 180 процент кхоачашъеш вола, иштта дукха кхыбараш а. Балха норма кхоачаш ца еш, балха тIехьа бусаш, балха дисциплина телхаеш болхлой заводе бац.

Цул совгIа заводе болх беш ба шоай даьй мехка цIабаьхкагIалгIай а, нохчий а тайп-тайпарча къамех болча нахаца цхьана. Уж берригаш а цхьа дезал санна барттайна, балха тIа доккхий толамаш доахаш, дика болх беш боахк. Из иштта дика вIаштIехьа доал давода керте латтача директора а кхыбараша а коммунистически партен къамий политика Ленина яьххача тайпара цхьанна ийамагахьа озабезам ца беш ийса лелаяр бахьан долаш.

Укх 1958 шера, дIадахача шера хиннначул ши дакъа йоккхагIа балха план еннай завода. Дахача шера 600 эзар шуша хий арахеца дезаш хиннаяле укх шера 1200 эзар шуша хий арахеца деза заводо. Заводо кертелаттараш а цун болхлой а цу планаш бIукъоабайбац. Цар СССР-а а Нохч-ГIалгIай АССР-а а Лакхехьара Советаш харжара сийна социалистически яхь а лаьца, шоашта тIаийца декхар да, Сийлахьйоккхача Октябрьски революцен 41 шу дузача дийнахьа балхара дIадодар 10 процент чухьнахьа а доаккхаш завода балха план 150 процент кхоачашъелга.

З. ЦОКОЕВ.

Тирка йисте лаьттача граждански тIема исторена тIера

Турпаленца Долакха юрт лораяьраш

1918 шу. Антантан империалисташ гIодеш, Деникина эскар 1918 шера июль бетта Кубане лата доладелар. Еррига Кубански область дIалацаро Терски область Россех дIа а хоадаяь, Тирка доазонех чу а бенна, 11-гIа цIе арми готтеш бар деникински бIехa бIу. Цу бехктохкамеча а халача а хана Къулбаседа Кавказа Оборона Совета председательна хьожавир. Григорий Константинович Орджоникидзе.

Сихвенна Терски областен промышленни центрашка — Грозней Владикавказей кхача гIерташ вар моастагIа.

Тирка йисте даха халкъан бокъоца дог чIоагIдаь Советски Iаьдал лораде эттар. 1919 шера 24 январе хиннача гIалгIай халкъан съездо дIаккхайкадир республикан беррагча гражданашца цхьана герз бе а делла, халкъан Советски Iаьдал лораде гIалгIай кийча хилар.

«Нохчийн ГIалгIайн мехка меддолла адам гIеттад», — яздаьд Г. К. Орджоникидзес 1919 шера январь бетта.

2-ча февраля Шкуро яхача инарало команда телаш долча деникинцашта бIуний цхьа дакъа Владикавказа юкхе кхачадар, хIаьта вож — Долакха юртаи Кантышевнеи юкхе хьатIа а кхачь, Владикавказа готосарг бола шоай бIуннаш гIалгIай мехка гIолла дIачакхдалийта яхаш латтар.

4 февраля Базоркинерча Увара беша герзах кийчвенна бола 10 эзарнел совгIа гIалгIай вIашагIккхийтар. Царга къамаьл дир Серго. Цо ала а аьнна цу хана дIаккхайкир Горски автономни республика.

ТIема гIулакхаш вIаштIехьадахарна 11 саг юкъе а волаш Оборона комитет хержар. Цу юкъе бахар Ю. Албогачиев, И. Зязиков, М. Саутиев, А. Горчханов, А. Гойгов, М. Ужахов, О. Мальсагов, С. Горчханов, кхыбараш а.

ТIема хьалхале лелаяр духьа ший штабаца Базоркине Iочувахар Орджоникидзе. ГIалгIай мехка гIолла бIунаш чакхдалийта деза оаш, аьнна, деникинцаша шоашка дайтача хабара жоп деннадар, гIалгIай цIаккха а хиннабац тийшаболха боаллаш е хург а бац, аьнна.

Къиза тIом болабелар.

Юрт лораеш бараш багIача тагахьара тIом болабир цар. Карара кара ухар окопаш. МоастагIчоа кара ца даха массава а лерга вай аьнна дог тIа даьхад, майра латаш бар гIалгIай.

Кашмашка кIирьть чуетташ яр топаш, уллувтча окопашка бувзар аттабе меттел, окопа чура хьалхьада а йиш йоацаш чIоагIа.

Iалаьмате воча хьал тIа даргIулакх. Эггара кхерамегIа йолча хана новкъостала тIакхийра Казански Евгене командах бола Владикавказски цIеча командирий школера тIемахой, Грознерча болхлой отряд, Калмыков Бетала командах йола черсий партизански отряд.

КIайбараш, шоай низаш чIоагI а даь, Зильги яхача юртагахьара лата болабелар. Цар деш дола дов хьаллашар малхбузехьа кьулбседехьа оагIонгахьа кашамий дIоахкаденцуравзахьа окопашти Долакха юрта хьожаяь Берса юртагахьара сихъяь йиттача нийсархочуа топаша. Долакха юрт лоралеш бараша, моастагIчун доцлой бIунаш хьегарга а дахкийта, топаш пулеметаши йолайир цар сна етта.

ТIагIертта атакаш а еш, мелла чIоагIа Долакха юрт дIаякхи гIиртача а, аьттув балахадаьр деникинций. ТIаккха таккийна хийца а хийца, къулбседахьан оагIонгахьа гобоахарг юрта тIабакха кьайнир хар кIайбараша. Говра баьрейн дошлойн дукхха бIунаш шагIа а теха. Цалых яхача юрйита, байда бахар.**).

Шоай низаш хьаьIашагIа а теха, Зилган Цалыки яхача юрташкахьара сеца Цхьаа а Долакха юртанна дов доладир кIайбараша. Юха а кIеж яха болабелар бIайха тIом. КхычоагIагIа лата йиш йоацаш майра летар цу тIем тIа гIалгIайи, цIеча командирий Владикавказски школера курсанташи, грозненски болхлойи, черсийи.

«Цlеча командирий школера пулеметчик хинна нов. Янковски, пулемет етташ хинна ший новкъостий боабьбучал тIехьагIа, белажах човхинна ше воллашехьа, кхы ца юташ, гIалгIайша дIакара кхачаьча пулемет техкаеш вахар, хIаьта цо е пулемет етта царна Iийр... Iалаьмате чIоагIа майрал хьахьекхар гIалгIаша цу тIемтIа: догIа санна деттача тхорчех моастагIчоа дегIала ухар уж**).

Йоккхий топаш юкъеяьхар моастагIчо. Йоккхийча топий пхорчаша чуртамех йоаха гаргаш а, бовргамашта гонахьа дада тIой а, лаьтта а тIадетташ садаккха дитацар тхо. ЦIаккха ца воахаш, майрра духьала латтар массава а *).

Дукха а герза дика кийчвенна а вола моастагIа латаш вар. ТIаккха шийца школан начальник вола нов. Казанский а волаш до дечча тIавера новкъост Орджоникидзе... Фронте, тIом беччa из бIаргавоаро гIад а бигар майра деташ чIоагI а дир тIемахой.

МоастагIа чIоагIа тIатеIа вальар, юрт лораеш бараш хьал кхерамегIа хулаш доагIар: кхоачалуш латташ патронаши снарядаши яр, боабьба нах дукха бар. Юрт лораеш бараш бариц майра духьале йохае магинзар царна.

Долакха юртареи Кантишевреи Наьсарегахьа а лоамашкахьа а дIааха доладелар доахана Iулаши кхалнах а берааш а тIадола вордаши. КIирьяь йоккхий топаш хьекхар гIера деникинцаша.

Долакха юрта чухьийлхар кIай бараш, цхьабакъда хIаьта а а гезаца духьале йир царна бахархоша. Дахкилга наьчхан Долакха кхонгаша Бенечои БIазеи, юрт йита дIабаха ца ловш, юххера са хьалдалалца дов дир шоай цIагIара.

Кхаь воккхача сага — Акиев Мудар - хьажийнен, Чемурзиев Элмарзий Батышан, Шибилов Налбаша Бобенен лакзар шоай юрт йита. Яллийса латтача броновикана хьалхашка дагIача цIен подвала чу кIийле а а яь, IохаIшар уж, тIаккха цIечар йитача броневикага хьажа дог этта тIагулбеннача кIайчарна хIалакбеш дов дир цар. КIайчар цIи техар цIенох, хIаьта а топаш социтагаш бацар боккхий нах. Низ кIезигагIа болча тIем тIа кIалвисар дIа чова а хинна кIалвиса Чемурзиев чухьарчарца цIенош кIалваха вахар. Доагар латтача цIен подвала чура тIехьашка гIолла ара а ихха кIалхара вахар цхьа Шибилов.

Шоаш дIаяьккха Долакха юрти Кантышевои цIенъя йоагайир деникинцаша.

* * *

Иштта чакхбаьлар вай республикан къахьегамхоша лоаттабьча революционни къовсамен исторен чу сийрда оагIо хьош бола Долакха юрта лаьтта тIом.

Долакха юрта хиннар лоархIам болаш тIом ба моастагIачоа доккха зе даьча юрт лораеш хиннарий майрала, къонахчаьи, хьинара духьа хинна а ца Iеш, деникинцашта духьала вIашагIийтта а болаш гIалгIайн, эрсийн, черсийн, хIирийн цу тIем тIа лете хиларах. Уж цхьанакхетарах хин хаьр цар низ. Цу тIемо хьахьекхар Коммунистически партен нийсача политико цхьатоттар Тирка йистерча халкъий сийлахьдоккха доттагIал.

Дохардоацча халкъий доттагIало, коммунистий партен хьаькъалерча хьалхалено белогвардейцей котдаьккхар къона Советски Iаьдал.

З. ГОЙГОВА,
историени, меттен, литературани Iилматохкаша института лохехьара Iилман болхло.

*) Долакха юрта баьча тIемтIа хиннарча К. М. Козыревна дагаденараш. Г. К. Орджоникидзен С. М. Кировен Музей, СОАССР, гор. Орджоникидзе.

**) 1929 ш. 8 февраля арадаьннача № 32 (1339) йолча «Власть труда» яхача газета тIара.

Доазол дехьара

Федеральни союз дIакхайкаяр

Нью-Йорк 14 февраль. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс яхача агентствон корреспондента Амманера беча хоамах, тахан Iурра Иорданен короля Хусейнаи Ирака короля Фейсалаи юкъера къамаьлаш чакхдаьнначул тIехьагIа дIакхайкадаьдар шин паччахьалкхен федеральни бувзам болаш йолча формах Ираки Иордании вIашагIкхетар. Цу гIулакха хетаяьча деклараце тIа белгалдеш да федераци ший юкъара байракх йолаш, цхьа эскар, доазол арахьарча гIулакхаш леладу министерство йолаш хургхилар. Кердача паччахьалкхен керте хургва Ирака король Фейсал.

Ираки Иордании цхьана йолаш федераци яр, моттигерча политически гIозарашка лерхIаш да, йоах корреспонденто, Египети Сирии чуйоагIаш Iарбий цхьа республика вIашагIтохаш яра жоп лулга да.

Французски авиацес Сакиет-Сиди-Юсеф яхача туниски юрта тIом барца советски правительствос французски правительствога дIахайтад из харцахьа хилар

Париж, 16 февраль. (ТАСС). Укхаза хезар, селхан СССР-а посол Францен кхыча мехкашцарча гIулакхий министр волча а ваха, ВIашагIкхийттача Къамий Организацен члена, ший лоIамагIча паччахьалкхенна Туниса, французски авиаци тIалатар а Сакиет-Сиди-Юсеф яхача туниссски юрта, бомбаш еттар а, Москве чIоагIа харцахьа лоархIаш хилар дIахайтар. Советски правительствос цкъа санна дуккхазза а белгалдаьхад къовсаме дола дешаш низаца къоасто гIертар ООН устава хьисапаца а, цун цIерца а дунен юкъарча машара хьашташца а тарлуш доацилга. Советски посоло белгалдир, Къилбседан Африкеи Средиземни форда районеи машар лоаттабелга СССР чIоагIа хьашт долаш хилара лоархIам а баь, Советски правительствос цу гIулакха кIоаргга уйла еш хилар Францен правительствос нийса дIакхетадерг хиларах Москве тийша болга.

Атомни герцача Малхузехьара Германи кийчъяра духьала

Берлин, 17 февраль. (ТАСС). Малхбузен Германера бахархой ГДР-а атомни герзаца кийчъяра массехказза духьалбаьнна хиларах хоам бу АДН агентствос. Эссене хиннача, горнякий профсоюзан моттигерча ялх организацен совещанес профсоюзагара хьадийхар Малбузехьара Германи атомни герзаца кийч ца яйтарна цо ший кара мел бола низ духьалбаккхар.

Дортмунде хинна, горнякий профсоюзан кагийрхой 4-гIа конференци лаьрхIа духьала яьлар бундесвер атомни герзаца кийчъяра а, хIаьта иштта атомни герз федеративни республике кхахьара а.

Гейдельбергски университета факультеташка мел волча студенто, бундесьер атомни герзаца кийкъеши, Малхбузехьарча Германе ракетни базаш йохкаши, атомни герз хьадеча федеративни Республика дакъалоацаши дола гIулакх бехке деш йола резолюци кийчйир. Гейдельбергски университетерча студенташа Малхбузерсьарча Германерча ерригача университетий студенчески комитеташка дIаяхьийтар из резолюци.

Кхерам ца хиллийтара советага Туниса даь кхайкарал

Нью-Йорк, 14 февраль (ТАСС). ООН Секретариато кепа теха арадаьккхар ООН-а чухьа Туниса масса хана волча викало Слима кхерам ца хилийтара Совета председателага яьздаь кахьат. Каьхата тIа дехаш да «1958-ча шера 8-ча феврале Францес Сакиет-Сиди-Юсеф яхача метте яьча агрессех Туниса енна жалоба ювца Кхерам ца хилийтара Совет вIашагIтохар.

Французски халкъ Марсель Кашен накъавоаккхаш да

Париж. 14 февраль (ТАСС). Францен болхлой класси къахьегамхойи чIоагIа Iаьрж делла ба дика вовзаш вола Французски коммунистически партен а мехкашта юкъерча болхлой болама а деятель Марсель Кашен валарах. Мехка дуккхача предприятешка болхлошеи гIулакхерча нахеи Iаьрж делла йола митингаш чакхйоах къахьегамхой воккха доттагIа дагавохаш.

Французски коммунистически партен Центральни комитета адресах эзараш телеграммаши каьхаташи ух общественни организацешкара, профсоюзни объединенешкара къаьст-къаьстача нахагара, французски халкъо цун чIоагIа гIайгIа яр дIахойташ.

Марсель Кашен веннача цIагIа, французски а кхыча мехкий а гуш бола общественни а политически а деятелаш, иштта французски къахьегамхой делегацеш а хилар. Парижерча советски посольствan викалаша, посол С. А. Виноградов керте а волаш, баха, Марсель Кашена кIинга тIа зизаш декхар.

14-ча феврале Iуйранна Марсель Кашен чу улла кIинг «Юманите» яхача газета редакцен зале оттабир. Группашца а цхьацца ухаш а Париже баха нах а иштта провинцешкара баьхкараш а хадданза тIаухар Марсель Кашена шоай юххера декхар дIадала.

* * *

Марсель Кашен дIаволлар 15-ча феврале 14 сахьати 30 минути яьлча хилар Пер-Лажез яхача Парижски кашамашка.

Китайски Халкъа Республика. Сватоу яхача города юххе улла Чаоань яха уезд (Гундун яха провинца) — дуга дувча моттигех йоккхагIа йола моттиг я. Соахка цу уезде хIара сектор тIара 9247 центнер йоалаш хьайккъар дуга.

Сурта тIа: 1956—1957 шерашка юрта боахам дегIабарна оттаяьча программан юха эргадаьхача керттерча гIулакхий проектага хьожаш боакх кооперативан членаш.

Дин Чуна сурт. Синьхуан агентство.

Iаьржа гриф

Натуралиста йоазонаш

Грознерча музея цхьан зала тховгIа хьалэелла ул вай мехка цхьан доаккхача оалхазара — Iаьржача грифа мунда. Цун дIа-юха доаржадаь ткъамаш ши метри езткъа сантиметри да.

Гриф музее дийна а йолаш, галечу елла, соахка декабрь бетта ера цхьан кхалсаго. Ше из хьаеча музея коа дIахийцар цо из. Мукъахийца оалхазар гIорг ма дий яхаш бар нах. Цхьабакъда, ког лозабаь хиларах, из даха йиш йолаш дацар.

Саг юхе ваха вахьацар цунна, хIана аьлча, из тIакхийтача саг во лозорг волаш яр из.

Из доккха оалхазар караIаьма дар. Ше хьа а лоацийтар цо, лозадича карара дала гIортар. Дуар духхьала дулх мара дацар, из цкъа кхоаллаш, ах килограмм а кхоаллар цо. Iаьржа гриф дийнахь лелаш долча акхача оалхазарех да.

Къулбехьарча Американ лоамашка-андашка цох тара оалхазар-кондар да цул доаккхагIа а долаш.

Вай Нохч-ГIалгIай мехка грифаш лелаш бIаргаейнай Мужечена юхеи Ведана района Харачой яхача юрта юхеи.

Цу оалхазараша-грифаша юараш ейна хIамаш я, дийнача хIаманна тIакхетац из геттара мецъенна кIалйисача мара. Из геттара пайдана санитарни оалхазар да.

Грифаш бIарга ца гуш геттара лакха лел, цхьабакъда цу локхал тIара царна дика гу хьуна петарашка а баьца а юкъе ейна яда хIамаш.

Грифаш лувц дейнача хIамашта юхе боангиш а йогIаш. Нагахьа енна говр е бежан хуле царчу дIа а лечкъе лувц уж.

С. Ф. АФАНАСЬЕВ.

Сурт. И. Плиева.

Колхозе отчетно-харжара собрани хиннай

Укх шера 4-ча феврале дахача шера баьча балха отчет луши керда правлени, хоржаши колхозникий юкъара соорани хилар МагIалбика районерча «Кавказа» цIерагIча колхозе.

ТIеххьарча шин шера дикка лакхбеннаб вай колхоза болх, —аьлар собране доклад яьча колхоза председатела новкъ. А. М. Кобылянске. 1955 шера вай колхоза пайда 3 миллиони 48 эзари сом хиннача 1957 шера — 5 миллиони 113 эзари сом хиннаб, лакхденнад ялат хьувкъар, щура якккхар.

Докладал тIехьагIа къамаьлаш даьча колхозникаша дийцар дахача шера балха юкъе хинна гIалаташ а кхоачам боаца гIулакхаш а.

Колхозникаш А. Тупиков, М. Газин, Р. Бичурина, А. Калиновский иштта кхыбараш правленеси бригадирашеи де аьннар деш бац,— аьлар новкъ, Шелеста, къахьегама дисциплина, лохъеннай вай, цо болх дика дIабахьарна новкъарло ю.

Колхоза ревизионни комиссен председатела В. Фомина ший къамаьлаца аьлар: цхьабола колхозникаш хьайбаш леладеча болх бе ца а тугаш, кхашка балхаш де гIерташ ба. Из хIана да аьлча, къахьегама денош кхашка аттагIа доахалундаь, бригадирашеи учетчикашеи ца доаггIашехь а къахьегама денош тIадеттандаь да. Къаьстта холуш да из 2-ча комплексни 3-ча полеводчески бригадашка. Цига цхьан балхах кхозза а диазза а наха къахьегама денош яздеш моттигаш нийсъеннай. Уж гIулакхаш бахьан долаш колхоза къахьегама денош доагIачул 14900 совгIа хиннад.

Колхоза агрономий балхацара кхоачам боаца гIулакхаш дийцар колхоза воккхагIча агронома нов. Шагровс.

Раздельни ялаташ чуэцарах лаьца дуккха а дика предложенеш йир колхозникаша. Хьакха улла кIа ца оардаш шиъ-кхоъ кIира доаккхаш моттигаш нийслу,аьлар цар,—хьалха хинна гIалаташ юха а дергдоацаш дIадаха деза. Хьокхар а оардар а цхьа механизатор хила веза,тIакхa ялат доврдгдац.

Собране къамаьлаш даьраша чIоагIа хьаллаьцар Белоруссе юрта боахаман дикагIча болхлой совещане къамаьл деш новкъ. Н. С. Хрущевс аьнна: юртбоахаман механизмаш МТС-ашкара колхозашка дIаялар.

Вай колхоз,— аьлар новкъ. Кобыляноке, — укх шера а йолаяла торо йолаш я тракторaш эца. Производстван цхьа доал хиларо дикагIа вIаштIехьа боаккхаргба болх.

Колхоза правленен керда состав хержар собране. Председателал юха а новкъ. Кобылянский хержар.

Собранес кердача правленена хьалхашка декхар оттадир:

1958 шера хIара Iаттагара 2500 килограмм шура якккхар, хIара устагIанна тIера 5,7 килограмм тха даккхар, хIара яхкача котама сихха 95 фуъ гулдар, хIара нана хьаккхийгара 19 хурск кхеяр, 1400 хьакха чуоттаяь кхабари юккъера лаьрчIача 90—100 килограмм озаш тоа а ялийта уж паччахьалкхенна дулха дIаялар, колхоза пайда ворхI миллион сомага кхоачабар. Из да ССКП ЦК-си Министрий Советои берригача юрта боахаман къахьегамхошка даьча кхайкарала цар лу жоп.

П. ГАГИЕВ.

ЛарттIа теркам хIана бац печата тIа даьннача йоазоний?

Советски печато денгара-ди массаза дала язду вай промышленносте а юрта боахамашка а арайоахача кердача балха опытах дола йоазонаш. Уж дика опыташ дуккхача промышленни предприятешка, юрта боахама организацешка, культурни а кхыча а учрежденешка дIайовзийтаро доккха новкъостал ду вай Даьхен хьалторо лакхъярна а культура дегIайоалаярна а.

Цу гIулакха боккха лоархIам болаш да чурча торонех ларттIа пайда а эцаш, производство эргаяккхарахи, къахьегама овсарле лакхъярахи дола йоазонаш.

Печато доккха новкъостал ду Коммунистически партеннеи Советски правительствоннеи, советски наьха вахара юкъера кхоачамбоацараш дIа а доахаш, коммунистически кхетамца нах кхетабе а, цунца вай мехка коммунистически общество оттаяра гIулакх гаргаоза а.

В. И. Ленина масса хана белгалдоахаш хиннад болхлойи ахархойи письмой а, цу письмош тIа белгалдаьхача хIамай а теркам бе безилгеи, царга хьежа а уж къестаде а дезилгеи.

Цу гIулакхах иштта яздаьд Ленина: «баха нах дIакхетабанза баргбац корта бола лоткъам боккха лоархIам болаш хиларах а, цох боккха пайда боалилгах а». «Сердало» тIа массехказза яздаьд Наьсарен района райПО балхацарча кхоачамбоацарех. «Наьсарен райПО-н балха юкъера кхоачамбоацараш дIадаха» яхача нов. Цуровс язъяьча статья тIа белгалдяьха хинна советски торговлен бокъонаш телхаяра гIулакхаши, н.н. Шаиповси Усмановси язъяьча фельетона белгалдаьха кхочамбоацараши партен Наьсарен райкомо дIадахарах райПО-н болх дикка тоабеннаб. Цхьабакъда, массанахьа иштта лелац газета тIа яьха критически статьяш теркалъелга а уж ювцилга а.

Цхьаболча хьалхалелаераша статьяш тIа белгалдаьха кхоачамбоацараш тахка а тахка, де доагIар ца а деш, формальни жопаш кхухьийт, е вIалла жоп ца дайташ Iеш а моттигаш нийслу.

№ 47 йолча 1957 шера 15-ча декабра арадаьннача «Сердало» тIа яьннаяр нов. Плиевс язъяь «Маца тоалургба Пхьиле-къонгий юртарча отделенен болх» яха дуккха а кхоачамбоацараш дувцаш йола критически статья. Цхьа бутт баьннача хана, дуккхазза каьхаташ а ухийташ, шийна хьалха даьхачул тIехьагIа, укх тайпара жоп дайтр Наьсарен райисполкомо: «...Наьсарен райисполкомо дIахойт Пхьиле-къонгий юртарча отделене деш лаьтта говрий кхий даь далар». Цу дешо хьахьокх райисполкома болхлоша статья йийша а Iоамаяь а ца хилар. 1957-ча шера 22-ча сентябра «Сердалон» тIа яьннача «Либерда Аптекарь хинна Iац...» яхача статья хьакъехьа кхозза каьхат а язъдаь шийна хьалха даьккха доллашехьа а, жоп ца луш Iеш я партен МагIалбикан райком (Райкома секретарь нов. Аванесов).

МагIалбикан райисполкома председатела нов. Шевченкос шийга шозза каьхат дахьийта доллашехьа а 1957 шера 15-ча декабра араяьннача нов. Цуровс язъяьча «юртбоахама машинашта ремонт елга тIехьадоал» яхача критически статьях цхьаккха хIама даьдац. «Красно - Октябрьское яхача юрта Автобус хIана ахац яха нов. Магомедовс 24-ча январа язъяьча, газета тIа ца яьннача статья хьакъехьа редакцега хIама яздаьдац Нохч-ГIалгIай автотреста управляющи волча нов. Жлобинскес. Боахама а, советски а, партийни а организацей хьалхалелелаераш формальни жопаш ца а кхухьийташ, ларттIа газета тIа даьнна а ца даьнна а къахьегамхой йоазонаш (письмош) теркалде а, цар белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадаха а декхарийла ба.

Пхьоьга ЯЗДУ

Художественни самодеятельноста концерт

Первомайски района ферман болхлошта Луговойрча клубе концерт оттадир Первомайски района дом культуран художественни самодеятельноста коллективо, Iан каникулах цIабаьхкача Нохч-ГIалгIай педагогически института студенткас В. Утинаси, Х. Татиевси дакъа а лоацаш.

Концерт доладалалехьа Татиевс «Пролетарски интернационализмахи халкъий доттагIалахи» яха лекци йийшар.

Къаьстта сакъердаме, гулбеннараш раьза болаш, чакхъяьлар «Ши председатель» цIи йола Тутаевси Мякиевси оттаяь пьесеи Татиев Х. лекха Нохч-ГIалгIай вальси, кружокан хьалхале лелаеча Ющенкоси. В. Утинаси ловзаяь ролаши.

КОДЗОЕВ Iийса,
Нохч-ГIалгIай педагогически института студент.

СовгIата сахьат!

Наьсарен районерча «Октябра 40 шу» яхача совхоза отделени йолча Наьсар-Керте дукха ха йоацаш хиннача собране, отделенен управляющи волча Шадиевс совгIата сахьат делар, совхоз вIашагIъеллача денз хьа дикача балхаца гучаваьннача, бригадир волча Оздоев Мурада.

ОЗДОЕВ МАХЬМАД.

Колхозий йоккхий доходаш

Дукха ха йоацаш Надтеречни районе хиннача отчетно-хоржамий собранешка колхозникаша белгалдаьккхар колхозий юртбоахама продукцех хьахинна доходаш лакхъялар.

1957-ча шера Ленина цIерагIча колхозера доход 6 миллион сомага кхаьчар. Колхозникашта хIара къехьегама денах ворхI-ворхI сом ахчеи, 2 килограмм кIаи, кхыйола продукташи ялар. Тоаденнад районерча колхозашка колхоза гIишлош а наха чубаха цIенош а хьалдар. Калинина цIерагIча колхозе хьалъяьй клуб, 4 отар, телятник, птичник.

«Октябра шийттлагIа шу» яхача колхозе наха чубаха дуккха цIенош даьд.

ВОРОНИН С.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

Первомайски района школашка

Школай зизаш— дикагIа деша бераш да

Школан зизаш — дикагIа деша бераш да. ХIара школан ши-ший хул уж «зизаш». Долаш да уж Первомайски районерча школашка а.

Первомайски юкъерча школо доккхал деш ва 5-ча классера дешархо Оздоев Салман. Журнала тIа цу кIаьнка тайпан цIера духьала латташ хул «5». Наггахьа мара нийслац «4». ТIехдика дешарал совгIа, оамалаш хоза йолаш, боккхийчар сийдеш, ший новкъосташта хьокхам телаш ва Салман. Иштта, дика а тIехдика а дешаш ба Салмана боккхагIа бола тайпан вежарий: 6-ча классера Оздоев Вахеи 8-ча классера Оздоев Махьмади.

Цхьацца гIулакхаш а бахьанаш а юкъе лелхаш, ах-шера деша аха йиш йоацаш хилар 10-ча классера дешархо Долакова Тамара. Школе деша ера из хьалхара ах-шу чакхдоаллаш. Хьалхарча деношка денз гучадаьлар цу йиIий ира, кIоарга хьаькъал, из боккъонца деша безам болаш йолга. ХIанз Тамарас уроках жоп делча цунна хьехархочо оттаеш йола оценка дукхагIа йолча хана «5» хул. Цул тIехьа юсаш яц цун новкъост Базгиева а (10 кл.).

Ший «зизаш» да Луговой юртарча ворхI шеран школе а. Ужаш ба: Аушев Ваха (1 кл), Озиев Ваха (1 кл.), Гандаров Хасмухьамед (7 кл.).

Первомайски юкъерча школе цхьаккха класс яц дика дешархой боацаш, ворхIлагIа класс мара. Цу классе цаI дешархо хиланзар дика ва ала йиш йолаш: дисциплина кIезигадукха мегаргйолаш волчо во дешар е тоъала дика дешаш вар харцахьа лелар.

Къаьстта цу класса гIулакхашта хетаяь яр дешархой, хьехархой, даьй-ноаной, общественностен викалаш юкъе а болаш директор волчара совет. Дешархоша дош деннад шоай дисциплина а дешар а тоаде аьнна. ХIаьта ала дезаш да, ворхIлагIа класс хIанз дикка тоалуш йоагIилга. Дог даха мегаргда «эггара аьрдаьгIа йола класс» аьнна шийх тилла цIи ворхIлагIча классо дIайоаккхарг хиларах.

УСМАНОВ Iа.

Школе интернат хайийлай

Первомайски районе эггара гаьнагIа йола школа я ЖIайрахара ворхI класс йола школа.

Iарам-хий доагIача чIожа Дарьяльски юртсоветагахьа лоамаца хьалъурагIвийрза, массехк километр хьаллакхвелча эггара хьалха бIарг кхет хи йистте, айяннача метте листта доккхий кораш а дагIаш тIоехи яттача кирпишкехи даьча цIеноех. Из я ЖIайрахара школа.

Лоам чу дIа-юха йоаржаянна ядача дуккхача юрташкара гаьнна гIаш хьа а ухаш, дешаш да цу школе бераш.

Укх дешара шерах хьалхара ах-шу дIадолалуш пхийтта сага лаьрхIа интернат хьайийлай школе. Цунах йоккха паргIато яьннай дика торо а йоацаш, гаьннара гIаш хьа а ухаш, дешаш хиннача бераштa.

Школе интернат хьаелар — вай Коммунистически партеси правительствоси дешареи деша дагIача берийи йоакхо ярах йола цхьа белгало я.

Цхьабакъда, интерната 15 моттиг гаьнна кхоачам беш яц 78—80 бер дешаш долча школе. Деша декхарийла долаш Дарьяльски юртсовете 150 гаргга бер хиларга а, цхьайолча юрташта 13-15 километр школа гаьна хиларга а хьажа НГIАССР-а Оргкомитета халкъан дешара отдел декхарийла я берриганешка дешийтара закон кхоачаш а деш интернат шеръярна уйла е.

С. КОТИЕВ.

КАСТТА! КАСТТА!

Вай республикан экранаш тIа гойтаргда яха босбола керда художественни фильм.

«ПЕНЬКОВЕ ХИННА ГIУЛАКХ»

Нохч-гIалгIай кинопрокат.

КИНОТЕАТРАШКА

Челюскинций кинотеатре:

Йоккха зал. Дагадоацарех йизза я улица. Долалу 10, 11.30, 1, 2.30, 4, 5.30, 7, 8.30, 10.

ЗIамига зал № 1. Дагадоацарех йизза я улица.

Долалу 9, 10.30, 12, 1.30, 3, 4.30, 6, 7.30, 9.

ЗIамига зал № 2. Дагадоацарех йизза я улица.

Золалу 9.30, 11, 12.30, 2, 3.30, 5, 6.30, 8, 9.30.

ЗIамига зал № 3. Де доацаш вайнар.

Долалу 9.30, 11, 12.30, 2, 3.30, 3.15, 5.15, 8.45.

Родина кинотеатре.

Дагадоацарех йизза я улица. Долалу 8.30, 10, 11.30, 1, 2.30, 4, 5.30, 7, 8.30, 10.00.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-41-23, 2-25-72, корректорской — 2-38-93.

СФ00707

Типография им. 11 августа 1918 года, проспект Революции 30/2.

Заказ № 1107.